

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno... 180 K
mesečno... 15
za zased. ozemlje... 300
za inozemstvo... 520
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/4
Telefon št. 72
Upravištvo:
Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36
Račun kr. poš. ček. urada
šte. 11.843.

Drugi dan občinskih volitev po deželi

VOLITVE V SAVINJSKI DOLINI, V KONIŠKEM, PTUJSKEM IN ORMOŽKEM OKRAJU. VSI VEČJI KRAJI V NAPREDNIH OKRAJH.

CELISKI OKRAJ. Sodna okraja Vransko in Gornji grad.

Grajska vas: oddanih 54 glasov. SLS. 25, (5), SKS. 29 (5).
Sv. Juri ob Tabceru: oddanih 345 glasov. SLS. 142 (10), SKS. 203 (14).
Sv. Hieronim: oddanih 138 glasov. SKZ. 100 (11), SKS. 38 (5).
Vransko: oddanih 168 glasov. SKZ. 49 (5), SKS. 62 (6), JDS. 57 (5).
Braslovče: oddanih 168 glasov. SKZ. 167 (12), SKS. 169 (12).
Polkela: oddanih 266 glasov. SKZ. 177 (12), JDS. in Kmetko-delavska zveza 89 (4).
Marija Reka: oddanih 76 glasov. SLS. 31 (4), Gospodarska skupina 45 (6).
Prekopa: Voljena samo ena lista SKS. Mozirje (vrg): volilnih upravičencev 122, oddanih 113 glasov. Kandidatna lista pod imenom Rudolf Devet 74 (11), Narodno-gospodarska stranka 39 (5).
Mozirje (okolica): oddanih 196 glasov. Stranka krščanske okolice 104 (13), Kmetko-delavska obrtna stranka 93 (11).
Ljubno: oddanih 248 glasov. SLS. 85 (8), Kmetko-delavska zveza 163 (16).
Kolarje: oddanih 147 glasov. SKZ. 93 (10), Nestranska kandidatna lista 54 (6).

PTUJSKI OKRAJ. Sodni okraj Ormož.

Vodraci: oddanih 93 glasov. SKS. 40 (4), SLS. 53 (6).
Frankovci: oddanih 108 glasov. Gospodarska kmetka in delavska stranka 43 (6), SLS. 65 (10).
Velika Nedelja: oddanih 105 glasov. Soc. dem. 56 (9), SLS. 49 (7).
Hum: oddanih 86 glasov. SKS. 28 (3), SLS. 58 (7).
Litmerk: oddanih 133 glasov. SLS. 92 (11), Krščanska kmetka delavska skupina 41 (5); obe listi sta kompromisni.
Obrež: oddanih 176 glasov. Napredna gospodarska stranka 49 (4), Stranka delavcev in malih posestnikov (napredna) 18 (3), SLS. 109 (10).
Salovci: oddanih 62 glasov. SLS. 47 (8), JDS. 15 (10).
Vitan: oddanih 94 glasov. SKS. 57 (10), SLS. 37 (6).
Včanci: oddanih 66 glasov. Dosedanji občinski zastop 49 (12), Kmetko-delavska zveza 17 (4).
Prebrotovci: oddanih 160 glasov. SLS. 133 (13), JDS. SKS. in Delavska stranka 27 (3).
Cvetkovi: oddanih 119 glasov. Neod-

visna skupina 39 (4), SLS. 29 (4). Napredna gospodarska stranka 41 (8).
V Ormožu in Središču so bile volitve že v torek; v ostalih občinah je bila voljena le po ena lista in sicer v osmih občinah napredna, v osmih klerikalna, v ostalih kompromisna.

KONIŠKI OKRAJ. Laze: oddanih 70 glasov. SLS. 39 (9), SKS. 31 (7). Dobje: samo lista SLS. (16). Imeno: oddanih 109 glasov. SLS. 46 (7), SKS. 63 (9). Veterinik: samo lista SKS. (10). Gorica: samo lista SLS. (10).

BREŽIŠKI OKRAJ.
Rajhenburg: oddanih 146 glasov. SLS. 101 (11), napredna lista 45 (5).
Videm: oddanih 221 glasov. Soc. dem. 71 (5), SLS. 114 (8), SKS. 36 (3).
Kapele: oddanih 128 glasov. SLS. 76 (10), soc. dem. 52 (6).
Rigovci: samo lista SKS. (10).

Tržiče: volilnih upravičencev 492, oddanih glasov 462. Gospodarska stranka 125 (7), Delavska zveza (klerikalna) 119 (6), Obrtna zveza (klerikalna) 75 (4), soc. dem. 143 (7).
Trata: volilnih upravičencev 495, oddanih glasov 318. SLS. 186 (14), JDS. 132 (10).
Vodice: volilnih upravičencev 409, oddanih glasov 312. SLS. 135 (10), Skupina malih posestnikov, kočarjev in delavcev 112 (9), SKS. 65 (5).

Še nekaj volilnih rezultatov od 3. t. m.:
Zagorje ob Savi: JDS. 2 odbornika, SLS. 3, soc. dem. 3, komunisti 11 odborn. Višnja gora: JDS. 5, SLS. 5 odbornikov. Litija: JDS. 3, SLS. 9, SKS. 3, NSS. 1.

PREGLED VOLILNIH REZULTATOV V OKRAJH Ljubljana — OKOLICA IN SLOVENJGRAD.

V torek so se izvršile občinske volitve v okrajnem glavarstvu ljubljanske okolice. Volilo je 36 občin, 622 odbornikov. Dobili so: JDS 15, SLS 295, SKS 203, NSS 8, JDS 65 in komunisti 36 odbornikov mest.
Izd občinskih volitev v političnem okraju Slovenjgradec. Volilo je 40 občin 632 odbornikov. Dobili so: JDS 46, SLS 338, SKS 92, NSS 14, JDS 142 odbornikov mest. Volitve v dveh obsejnih občinah so bile vsled še nedoločenih mej preložene.

Ponesrečen atentat na nofranjega ministra

NAPADALEC POBEGNIL.

Beograd, 4. maja. (Izv.) Včeraj zvečer je bila v kazini demokratske prireditve, katere se je udeležil tudi minister notranjih del, Drašković. Ko je šel ob pol 2. uri minister Drašković iz lokala, je stopil pred njega mladi, visok človek — po zunanosti sodeč, dijak — ter nameril nanj revolver, ki se pa ni sprožil. G. Drašković je tekel za njim do vogala ulice. Ker ni bilo v bližini ljudi in nobenega policista, se je napadalec posrečilo po temnih ulicah uteči.

Beograd, 4. maja. (Izv.) Ko se je sinoči minister za notranje stvari,

Milorad Drašković, vračal okoli pol ene ure ponoči z demokratske zabave v Kolarcu z avtomobilom domov, se je nenadoma približal avtomobilu neznan mladič in nameril samokres. Minister je z odprtega avtomobila udaril atentatorja z dežnikom po roki, v kateri je imel samokres, nakar je atentator pobegnil po Pozorišni ulici. Na trgu pred Kolarcem v imenovanem trenutku ni bilo nobene varnostne straže. Policija je po obveščenju izvršila takoj pogon na mestu, ki pa je bil brezuspešen.

Oživiljenje parlamentarnega dela

Beograd, 4. maja. Ministrski predsednik Nikola Pašić, ki je bil dva dni na odmoru v Arangelovcu, se je vrnil danes zvečer v Beograd.

Beograd, 4. maja. (Izv.) Ministrski predsednik Nikola Pašić, ki se je mudil dva dni v Arangelovcu, se je danes popoldne vrnil v Beograd. Jutri se bo vršila seja ministrskega sveta, na kateri bo vlada razpravljala o izpreminjalnih predlogih k ustavnemu načrtu.

Beograd, 4. maja. (Izv.) Bolgarski komitski vojvoda Gligorije, ki je pred kratkem vpadel s svojimi komitami v kumanovsko okrožje in bil v boju z našimi orožniki pri Stračini ranjen, se je zopet umaknil na Bolgarsko.

Južnosrbski kmetje proti muslimanom

Beograd, 4. maja. (Izv.) «Pravda» poroča, da se je v južni Srbiji pojavil močan agrarno-socialni pokret med tamšnjimi kmeti, ki prirejajo številne shode in revoltne sestanke proti begom. Kmetje so nanreč zaradi zahtev begov silno razburjeni in zahtevajo, da vlada nikakor ne sme odnehati v tem vprašanju.

NEMIRI V JERUZALEMU.

London, 4. maja. (Izv.) O bojih v judovskem predmestju Jaffe v Palestini poročajo, da so izgube veliko večje, kakor se je prvotno sodilo. Ubityh je bilo 30 Židov in 10 Arabcev, ranjenih pa 140 Židov in 37 Arabcev. 66 oseb je bilo aretiranih.

Demisija nemške vlade

Berlin, 4. maja. (Izv.) Po dolgi kabinetski seji je državni kabinet uprav sklenil podati demisijo. Z ozirom na napeti politični položaj bo kabinet za enkrat svoje posle naprej vršil.

Berlin, 4. maja. Kakor se govori v parlamentarnih krogih, odstopi Feh-

renbachov kabinet vsled tega, ker nota Ameriki ni imela uspeha. Po hodnikih državnega zbora se šepetajo, da pride v novo vlado posl. Stresemann in sicer kot državni kancelar ali pa kot zunanji minister.

Pred kapitulacijo Nemčije

ULTIMAT POTEČE DNE 12. T. M. — NOVA NEMŠKA NOTA VRHOVNEMU SVETU. — REPARACIJSKA KOMISIJA POKLICANA V LONDON.

London, 4. maja. «Times» doznava, vajo iz baje zanesljivega vira, da se je včeraj odposlal iz Berlina nemškemu poslaniku v Parizu nov nemški predlog, ki se približno krije s pariškimi sklepi, da ga izroči reparacijski komisiji.

Beograd, 4. maja. Po vestih iz Berlina se zdi, da bo nemška vlada kapitulirala in sprejela zavezniške predloge, preden se prične zasedba ruhrskega ozemlja. Nemški veleindustriji so uvideli, da bo ruhrska kotlina v resnici zasedena, če Nemčija ne bi popustila in izvajajo pritisk na vlado, da bi opustila svoje trdovratno zadržanje. Nemški industriji se boje za svoje interese, ker bi bili znatno oškodovani, če zavezniki izvedejo svoje namere. Misli se, da bo vsled njihovega pritiska vlada gotovo sprejela zavezniške pogoje in tudi zavezniške zahteve glede dolgov in modalitet plačevanja.

Pariz, 4. maja. Vrhovni svet je pozval v Pariz reparacijsko komisijo v Londonu in se njeni člani pričakujejo tekom današnjega dne. Člani komisije niso samo navadni izvršilni organi, nego funkcionirajo kot strokovnjaki v posameznih modalitetah izvedbe sklenjene mirovne pogodbe, kakor tudi glede njene vsebine same. Zato se njihov prihod ter njihove izjave pričakujejo z velikim zanimanjem.

London, 4. maja. (Izv.) Poklicanje reparacijske komisije v London ima

namen, ustvariti poklican organ za sporočilo sklepov vrhovnega sveta Nemčiji. Po mnenju poučenih krogov je to samo posledica mirovne pogodbe, ki naj se izvrši. Najbrž bo tokratna londonska nota izdana kot sklep reparacijske komisije in izročena po komisiji Nemčiji. Vsekakor se bodo poslužili tega načina izmenjave, da se izognejo očitku, češ, da je vrhovni svet zaveznikov zapustil tla mirovne pogodbe. Tu prevladuje mnenje, da je s tem Nemčiji uglajena pot k edino možni rešitvi, to je k brezpogojnemu sprejetju sklepov, ki v izpremenjeni obliki niso več pariški, ampak londonski.

V dosego tega cilja je baje grof Sforza uporabil ves svoj vpliv s tem, da je opozarjal tudi na juristično kožljivost položaja. Ker je zavlada na konferenci vrhovnega sveta po prvotnih tehničnih nesporazumljenjih popolna edinost, stoji Nemčija zopet — kakor je bilo pričakovati — pred strnjeno falango in po mnenju poučenih krogov nima nobene druge možnosti, kakor da izbira med prostovoljnimi sprejetjem londonskih sklepov in jih brez pridržka izpolni, ali pa da se da k izpolnitvi prisiliti. Prva pot je kot izpolnitvi nevarna in cenejša, vsekakor boljša. V tem oziru se vedno prevladuje optimizem in se pričakuje, da je javno mnenje v Nemčiji in tudi vlada uvidela, da izvijanej in zavlačevanje ni več mogoče.

Nemčija dobi Slezijo za nagrado?

Pariz, 4. maja. (Izv.) «Chicago Tribune» objavlja poloficijno informacijo iz Pariza, glasom katere je vrhovni svet danes sklenil, priseliti Gornjo Slezijo Nemčiji, izvzemši Pštino in Rybnik, ako sprejme reparacijske pogoje zaveznikov. Istočasno je znanje ministrstvo objavilo podrobnosti o nemirih v poljskih delih plebiscitnega ozemlja. Že nekaj dni je v Parizu znano, da so angleški in

italijanski glasovalni komisarji odkrito vztrajali na tem, da pripade celo industrijsko ozemlje k Nemčiji, medtem ko so francoski komisarji zavzemali se za delitev ob Odri. Quai d'Orsay oficijelno obžaluje dogodke, ki morejo poljskim interesom samo škodovati. Zunanje ministrstvo tudi obžaluje, da so morale francoske čete streljati na Poljake.

Južni del Slezije v oblasti poljskih vstašev

VSTAŠI DOBRO OBOROŽENI. — VES PROMET USTAVLJEN. — KORIŠTY VODJA VSTAJE. KRVAVI BOJI S FRANCOZI IN ITALIJANI.

Varšava, 4. maja. Vlada je vsled prekoračenja pooblastil odstavila plebiscitnega komisarja Korfantiya od svojega mesta. Korfantiy, ki se je postavil na čelo upornega gibanja, je imenoval v posebnem proglasu Dolivo za vojaškega voditelja upornikov. Ta pozivlje prebivalstvo, naj ohrani mir in red in napoveduje ostre kazni za rop, skrunjenje in tatvine.

Smrtne obsodbe ne potrebujejo potrdila. Vrhovni poveljnik upornikov, Doliva, je izjavil v svojem prvem dnevnem povelju, da svet ne prizna izida ljudske glasovanja in da mora tedaj Poljska braniti svoje pravice z orožjem v roki. Zato zapoveduje, da se morajo nemške tajne vojaške organizacije z neizprosno strogostjo razorožiti, a proti mirnemu nemškemu prebivalstvu je postopati z vsemu svetu znano toleranco. Napram zavezniškim oblastim naj se postopa lojalno in se je izogibati vsakršnim konfliktom z njihovimi četami.

Berlin, 4. maja. Odsek za zunanje posle se je sestal danes dopoldne k pogovorom o položaju v Gornji Sleziji. Državni minister zunanjih poslov, dr. Simons, je o položaju v Gornji Sleziji poročal med drugim nastopno: Položaj se je poostiril in je izredno resen. Uporniki imajo v svoji oblasti vse industrijsko ozemlje, kakor tudi okraje Pština, Rybnik in vz-

hodni del okrožja Ratibor. Nemški uradniki se sicer nahajajo na svojih mestih, toda ne vrše nobenih funkcij več. S svojih mest so bili izgnani vsi nemški ravnatelji rudnikov in delavnic.

V Katowicah so včeraj francoske čete pregnale poljske oddelke. Pri tem sta bila ubita dva francoska častnika. Okrožje Hindenburg, mesto in deželo so zasedli Poljaki. Poljaki so izborni oboroženi. Okrožje Bytom se nahaja popolnoma v rokah Poljakov, ki nosijo deloma poljske vojaške uniforme. Število poljskih upornikov v Bytomu sodijo na kakih 6.000 mož.

V okrožju Rybnik je prišlo do spopadov med vstaši in italijansko četo, pri kateri je bilo po poročilu medzavezniške komisije ubityh 12 Italijanov, med njimi dva častnika in en podčastnik. Razen tega je bil baje polkovnik grof Bernizzo težko ranjen. Ravnatelj Gamse fskaličnega rudnika Žukov in njegov asistent sta bila ustreljena. Veliko število talcev je bilo ujetih in odpeljanih. Glivice se nahajajo v poljskih rokah. Mesto Tarnovica imajo zasedene francoske čete. Dublinec je obkoljen od upornikov. V ološovsko okrožje so vdrl Poljaki.

Odsek se je nato bavil s temi poročili. Pogajanja so bila tajna.

Obnovitev pogajanj z Italijo

Beograd, 4. maja. (Izv.) Po zadnjih informacijah je prišlo med našo in italijansko vlado do sporazuma glede evakuacije še ne izpraznjene Dalmacije. Evakuacija se izvede tekom ene tedna.

S tem odpade eden glavnih vzrokov za prekinjenje naših trgovskih pogajanj z Italijo. Zato se računa, da se bodo pogajanja obnovila okrog 15. t. m. Nadaljevala se bodo v Beogradu.

Italijani zaprli jugoslov. kandidata

Trst, 4. 5. (Izv.) V Sv. Lovreču so ponoči karabinjerji izvršili v hiši kandidata Jugoslovanske narodne stranke za Istro, Tome Heraka, hišno preiskavo. Tekom preiskave so našli v njegovem stanovanju dva revolverja, ker jih je Herak rabil za obrambo proti neznanim lopovom, ki so ga že parkrat okradli in odvedli s seboj enega vola. Karabinjerji so Heraka zvezali za roke in noge in ga vso noč varovali, drugi dan so ga pa šele odpeljali v Poreč, kjer so ga zvezanega vrgli v ječo.

V imenu Jugoslovanske narodne stranke je takoj interveniral dr. Wilfian pri moralnem civilnem komisariatu v Trstu, kjer so mu rekli, da ne morejo verjeti, da se je moglo zgoditi kaj takega in da bodo stvar preiskali in ukrenili kar je potrebno. Da je ta aretacija političen čin, dokazuje dejstvo, da so karabinjerji, ki so izvršili Heraku, ki je v Istri jako vpliven mož, hišno preiskavo, rekli njegovi ženi, da bo Herak toliko časa, dokler ne bodo končane volitve zaprt, da ne bo mogel agitirati.

Jugoslovanska narodna stranka objavlja to nezastlišano nasilje in konča z besedami: Prestali smo Obre, Hune in Tatare, Turke, Madžare in Nemce: če se kolo nadaljuje, vrtili bodo močnejši, a dovteli tisti, ki imajo daljšo sapo. Igraj kolo!

Italijanske volilne mahinacije v Zadru

Split, 4. maja. (Izv.) Za volitve v italijanski parlament so v Zadru predložene tri kandidature. Pogajanja, da vse italijanske stranke postavijo skupnega kandidata, niso imele uspeha. Tako sedaj kandidira vladna stranka znanega renegata dr. Krekicia, nacionalisti kandidirajo novinarja Aleksandra Dudana rodom iz Qmislja, a Jugoslovani so postavili svojega kandidata v osebi kneza Alfonza Borelli-Vranjskega. Nasilja, ki jih je izvršila italijanska vlada samo zato, da onemogoči izvolitev jugoslovanskega kandidata so nepopisna: najprej so izbrisali, oziroma izpustili iz volilnih imenikov ogromno večino jugoslovanskih volilnih upravičencev. Ko jim tudi to ni pomagalo, je italijanska vlada kar sredi volilnega gibanja postavila na glavo ves italijanski volilni red; uvedli so ožje volitve, ki jih italijanski zakon ne pozna in v volilni red uvedli določbe, ki so v direktnem nasprotju z volilnim redom.

Tako so sicer res omogočili, da bi Jugoslovani, ki jih je v zadrskeju okolišju 10.000, dobili svoj mandat, ki jim po številu prebivalstva pripada, ali z vsemi sleparijami in nezakoplostmi pa vendar ne bodo mogli preprečiti, da se v samem Zadru jugoslovanstvo afirmira, v zadrski okolišci in pa na otoku Lastava pa zadobi ogromno večino.

ČEŠKO-RUMUNSKA ZVEZA

Beograd, 4. maja. Presbiro poroča iz Prage: Politično-vojaška pogodba med Rumunijo in Češkoslovaško stoji na bazi ohranitve integritete mirovnih pogodb.

PROSLAVA SAMOUPRAVE NA MALTI

Rim, 4. maja. Kakor poročajo z Malte, se je izvršila tamkaj na svojem način proslava uvedbe nove ustave, ki daje otoku popolno avtonomijo. Novo upravo otoka sestavlja poslanska zbornica 32 poslancev, nadalje senat s 17 senatorji. Upravi načeluje sedem ministrov. Uvaja se splošna volilna pravica, pred sodiščem pa očiva italijanski jezik iste pravice kakor angleški.

Odpor dalmatinskih škofov profi vafikanski politiki

V petek, dne 29. aprila se je sestala v Zagrebu konferenca jugoslovanskih škofov iz cele kraljevine. Glasila zagrebškega Kaptola so pri tej priliki objavila imena v Zagrebu navzočih škofov ter objavila, da bodo redno poročala o posvetovanjih in sklepkih konference. Toda skoro teden dni že zborujejo jugoslovanski cerkveni dostojanstveniki v Zagrebu, a do danes še niso izdali o svojem delu nikakega poročila. Vzroke te čudne molčečnosti nam razkrivajo poročila iz dobro poučenih zagrebških krogov. Seje škofovske konference so bile do sedaj zelo burne in napete. Precejšen del jugoslovanskega episkopata je namreč energično nastopil proti fašistovski politiki Vatikana, ki se postavlja v zadnjem času v vseh Jugoslovancih se tičejočih vprašanjih, dosledno na italijansko nacionalistično stališče.

Kakor znano, so se nedavno mudili v Rimu vladiki iz Zagreba, Ljubljane in Djakovca. Hoteli so posredovati v vprašanjih jugoslovanskega bogoslužja in ureditve cerkvenih razmer v neodrešeni domovini ter v onih osvobojenih pokrajinah, ki spadajo še danes pod tujo cerkveno jurisdikcijo. V Vatikano so jugoslovanske zahteve kratkoma odklonili in to z argumenti, ki so za nas naravnost izjavljajoči. V vprašanju bogoslužja se sklicuje Vatikano na literaturo o glagolici, ki jo je svoj čas objavil senator Salata. Koliko je ta literatura vredna, nam pojasnjuje dejstvo, da se je Salata, sin naših jadranskih otokov, vso svojo mladost z vsemi močmi boril proti slovanskemu bogoslužju.

Tudi v vprašanju cerkvene jurisdikcije se je postavil Vatikano na izrecno italijansko šovinistično stališče, ki je naši državi naravnost sovražna. Isti Vatikano, ki odreka našemu episkopatu pravico jurisdikcije v neodrešeni domovini, potrjuje istočasno pravico jurisdikcije v Prekmurju madžarskemu škofu v Sobotišču in pravico jurisdikcije v Vojvodini madžarskemu škofu v Kaloczi.

To stališče Vatikana je izzvalo takoj, ko se je zvedelo zanj, precejšnjo nevoljo in vznemirjenje med narodno

zavednim svečeništvom, zlasti v Dalmaciji. Stari narodni borec, kotorski škof Uccellini je v svoji znani spletni izjavi prvi javno in odločno obsodil vafikanski fašizem in popustljivost jugoslovanskega episkopata.

To nezadovoljstvo je prišlo samoumevno do izraza tudi na zagrebški konferenci. Kotorski škof Uccellini, hvarski Pappafava, dubrovniški Barbić, senjski dr. Marušić in barski dr. Dobrović so interpellirali zagrebškega nadškofa dr. Bauerja glede rimskih intervencij. Dr. Bauer je poskušal v svojem poročilu omiliti odklonilno stališče svete stolice in je zlasti poudarjal, da je Vatikano v današnjih razmerah napram italijanski državni upravi brez moči. Toda njegov odgovor je izzval velik odpor med interpellanti, ki so poudarjali, da je vafikanski izrek «non possumus» nepopoln, ker bi se moral pravilno glasiti: «non possumus, quia nolumus» — ne moremo, ker nečemo!

Zato se je razvila po Bauerjevih pojasnilih burna debata. Dalmatinci so očitali škofom, ki so bili v Rimu, da so s svojo popustljivostjo zakrivali odklonilno taktiko Vatikana. Obsojali so to neodločnost in zahtevali, da mora jugoslovanski episkopat v bodoče postopati bolj odločno.

Radi teh nasprotij varujejo škofje seveda o svojih konferencah strogo tajnost, kar pa ne more preprečiti, da ne bi prodirle vesti od njih tudi v javnost. Razveseljivo je dejstvo, da se pojavlja med jugoslovansko višjo duhovščino tako odločen odpor proti vafikanskemu, proti nam napravljenemu absolutizmu. Toda stališče, ki ga ob vsaki priliki zastopa Vatikano, ne spada samo v delokrog jugoslovanskega episkopata, ampak se tiče države našega naroda in cele naše države. Vafikanska politika ni samo žaljiva za narodni ponos jugoslovanskih katoličanov, ampak je naravnost sovražna naši državi.

Ako so se trije naši škofje v Rimu zadovoljili z vafikanskim odgovorom, se pa ne more s tem zadovoljiti naš narod, še manj naša vlada.

Fašistovski napadi na našo razmejitveno delegacijo

Naš list je pred nekaj dnevi objavil poročilo o iztulihi, katerim je bila postavljena naša razmejitvena delegacija na potu v Benetke. V javnosti se skoraj ni hotelo verjeti, da bi se Italijani mogli na tako nizkoten način pregrešiti proti predpisom mednarodne vladnosti. Sedaj smo izvedeli še druge podrobnosti, ki potrjujejo, da so bile sovražne demonstracije proti reprezentantom naše države sistematično pripravljene in organizirane.

Začele so se že v Postojni. Fašisti so tam žvižgali pred vagonom, kjer so se vozili jugoslovanski delegati v spremstvu italijanskih kolegov. Laške oblasti so bile torej dovolj opozorjene, kaj preti v Trstu in so mogle — da so hotele! — predvideti vse potrebne preventivne mere. Toda zgodilo se ni nič. Res je, da fašisti niso prišli popolnoma na svoj račun. Ker je namreč beneški brzovlak stal na sosednjem tiru že pripravljen za odhod (ljubljanski vlak je imel namreč precej zakašnjenja), so morali potniki ljubljanskega brzovlaka neposredno prestopiti v poleg stoječi beneški vlak in niso šli na peron. Isto je storila tudi naša delegacija.

Iz Postojne alarmirani tržaški fašisti, ki so se zbrali na kolodvoru, so začeli divje razgrajati. V kričanju in psovanju so dajali izraza svoji mržnji do Jugoslavije. Ko so zapazili, da se naša delegacija z ostalimi potniki nahaja že v beneškem vlaku, so vdrli na drugo stran perona, da bi se Jugoslovancem «osebno predstavili». Toda medtem se je vlak že začel pomikati in fašistom je samo še preostalo, kazati dolge jezike in tuliti... Alarmirali so pa svoje kolege v Trzišču in v Benetkah. Prihod v Benetke je bil mučen, pa ne za naše delegate, temveč za italijanske oblasti, ki v nasprotstvu z najprimitivnejšimi predpisi gostoljubja niso preprečila ponovnih demonstracij.

Radi železničarske stavke se potem naši delegati pri vrnitvi niso vozili z vlakom, temveč jih je laška torpedovka pripeljala v Bakar.

V javnosti se je pojavila očitjanje, da se naši delegati pri teh demonstracijah niso obnašali s potrebnim močjo. Ta očitje je popolnoma neosnovan. Iz najverodostojnejšega vira vemo, da je bilo njihovo zadržanje pri vseh teh mučnih prizorih tako, kakor je edino odgovarjalo ne le dostojanstvu njihove osebnosti, temveč v enaki meri dostojanstvu naše države. Nemožato smemo imenovati le postojanost duha, poln sposobnosti in duhovitosti, delaven in prevdaren zakonodajalec. Toda kljub naglici, s katero je pridobil Evropo, jo je zopet izgubil. Imel je svet pred svojimi nogami, pa si ni pridobil od njega več ko ječo zase, ekskluzivno svojo rodbino, izgubil je vse svoje pobitve in izgubil je svoje staro francosko solnce...

O priliki Napoleonove stoletnice se pričeno v Franciji spori literatov in novinarjev okrog vprašanja, kaj je na tem mozu najbolj vredno proslave in kaj bi takšno proslavo izključevalo, ker je zakrivil toliko bede. Za nas ima njegova stoletnica še drug pomen. Pred nekaj več kot sto leti je obstojala Napoleonova Ilirija: Pol Slovenije, Istra, Reka, del Hrvaške, Dalmacija. Odkar je Otokar Premysl izgubil bitko pri Suih Kruh, smo pred sto leti prvič zopet stopili na pozornost svetovne zgodovine. Prej smo Jugoslovanci dajali rekrute za Trenkove pandure in za razne druge polke in čete, kravali pod Magdeburgom in na tisoč drugih krajih, doma in na tujem, za tuje gospodarje in si prislužili naziv, da smo antemurale christianitatis, tudi pozneje pa vse do osvobodjenja smo služili za antemurale, kjer je bilo treba. Pred sto leti pa smo za nekaj časa zopet postali mednarodno uvaževani, četudi to pot še kot provinca. Ali vendar je bil to prvi pogled v svet, in Vodnik je navdušeno rekel:

panje laških oblasti, ki je dopuščalo žaljenje reprezentantov Jugoslavije in nemožato bo postopanje naše vlade, ako ne bo zahtevala eklatantnega zadostčenja za mučne incidente.

Volitve v Italiji

Za državnozbornske volitve v Italiji so italijanske politične stranke predložile 22 kandidatskih list z 2420 kandidati. Poslancev bo v rimski parlament izvoljenih samo 535, vsled česar ostane 1885 kandidatov brez mandata. V štiridesetih volilnih okrožjih so kandidatske liste in kandidati porazdeljeni tako-le:

Alessandria (13 poslancev): 4 liste, 49 kandidatov; Ancona (17 poslancev): 8 list, 94 kandidatov; Aquila (18 poslancev): 5 list, 74 kandidatov; Bari (18 poslancev): 7 list, 83 kandidatov; Benevento (18 poslancev): 8 list, 76 kandidatov; Bologna (20 poslancev): 5 list, 77 kandidatov; Brescia (15 poslancev): 6 list, 75 kandidatov; Cagliari (12 poslancev): 5 list, 48 kandidatov; Caserta (13 poslancev): 7 list, 69 kandidatov; Catania (24 poslancev): 10 list, 130 kandidatov; Calanzaro (23 poslancev): 6 list, 121 kandidatov; Como (11 poslancev): 4 liste, 42 kandidatov; Cuneo (12 poslancev): 5 list, 56 kandidatov; Firenze (14 poslancev): 5 list, 59 kandidatov; Genova (17 poslancev): 7 list, 95 kandidatov; Gergenti (16 poslancev): 7 list, 81 kandidatov; Lecce (10 poslancev): 5 list, 44 kandidatov; Mantova (10 poslancev): 6 list, 36 kandidatov; Milan (28 poslancev): 4 liste, 96 kandidatov; Napoli (17 poslancev): 8 list, 116 kandidatov; Novara (12 poslancev): 8 list, 116 kandidatov; Novara (12 poslancev): 6 list, 52 kandidatov; Padova (11 poslancev): 5 list, 38 kandidatov; Palermo (12 poslancev): 6 list, 55 kandidatov; Parma (19 poslancev): 6 list, 84 kandidatov; Perugia (10 poslancev): 4 liste, 35 kandidatov; Pisa (15 poslancev): 6 list, 79 kandidatov; Potenza (10 poslancev): 5 list, 35 kandidatov; Rim (15 poslancev): 6 list, 83 kandidatov; Salerno (10 poslancev): 4 liste, 36 kandidatov; Siena (10 poslancev): 5 list, 41 kandidatov; Turin (19 poslancev): 4 liste, 73 kandidatov; Videm (12 poslancev): 5 list, 37 kandidatov; Benetke (13 poslancev): 7 list, 74 kandidatov; Verona (14 poslancev): 6 list, 50 kandidatov; Tridant (7 poslancev): 5 list 35 kandidatov; Bolcano (4 poslanci): 2 listi, 8 kandidatov; Trst (4 poslanci): 5 list, 20 kandidatov; Gorica (5 poslancev): 6 list, 28 kandidatov; Poreč (6 poslancev): 6 list, 35 kandidatov; Zadar (1 poslanec): 2 listi 2 kandidata.

61 dosedanjih poslancev v rimskem parlamentu sploh ne kandidira več. Od teh odpade 15 poslancev na socialiste, 11 na ljudsko stranko, 5 na stranko narodne obnove, 2 na neodvisne socialiste, 2 na komuniste, ostali na konstitucionalne stranke. V sedanjih volilnih borbi sta se držala kandidature dva bivša ministrska predsednika: Boselli in Luzzatti. Kandidiral ni tudi bivši predsednik zbornice Marcora, trije bivši ministri: Nava, La Pegna in Rumi ter trije bivši državni podtajniki: Pietriboni, Sanjust in Nunziante.

Po svetu

— Volilni nastop Salandra. Iz Rima javljajo, da bo imel bivši italijanski minister Salandra 7. maja v Bariju svoj nastopni volilni govor, v katerem bo pojasnil smernico politike, ki jo namerava voditi v bodoče.

— Harding in prisilni ukrepi proti Nemčiji. «Morning Post» javlja, da želi ameriški predsednik Harding, da se proti

Nemčiji ne vporablja prisilna sredstva, temveč da se zadnji nemški predlogi primerne vpoštevajo in sprejmejo kot temelj za bodoča pogajanja. Kljub temu pa Amerika neče vplivati na stališče antante, ker neče omaloževati vloge, ki jo v sporu z Nemčijo igrajo zavezniške vlade.

— Nesoglasje v grški vladi. Grški listi poročajo, da je prišlo med člani sedanjega grškega kabineta, posebno med Gu-

narisem tu med vojnim ministrom do nesoglasij, ki bodo imela za posledico Gunariso v odstop.

— Avstrijska reparacijska komisija v Parizu. 2. t. m. se je preselila avstrijska komisija reparacijske komisije na Dunaju v Pariz, kjer se je oddelek na novo sestavil. Pariška komisija reparacijske komisije se bo bavila s tehničnimi zadevami, katerih ni dovršila za čase svojega bivanja na Dunaju.

Politične beležke

— Rekurz proti občinskim volitvam v Ljubljani in Mariboru. Gg. Ivan Bajželj, Karel Cigler in Lovro Grčar iz Spodnje Šiške so vložili na deželno vlado rekurz proti občinskim volitvam v Ljubljani. Rekurz se opira na razne formalne pogoje, m. dr. da na nekaterih voliščih volilne skrinjice niso sploh bile označene in pa na dejstvo, da se na XII. volišču ni pripustilo k volitvi volilcev, kateri so se ob zaključku volitve ob 17. že nahajali na volišču. — V Mariboru je bil vložen rekurz proti volitvam radi pogoje objave volilnega rezultata. Glavna volilna komisija je namreč proglasila za izvoljene ne le redne občinske odbornike, temveč po vrsti tudi enako število namestnikov. Medtem je okrajno glavarstvo pogoje že popravilo. — V Ptujju je oblast spregledala, da se nahajajo na kandidatskih listih občinski nastavljenici, ki ne morejo biti izvoljeni. Pogreška se je naknadno poravnala in je bil volilni rezultat ponovno proglašen 3. maja.

— Organizacija demokratske stranke v Prekmurju. Prvo veliko zborovanje krajevne organizacije Jugoslovanske demokratske stranke za Mursko Sotobo in okolice se vrši v nedeljo dne 8. maja pred hotelom Dobraj v Murski Soboti. Govorilo bo več domačinov in gostov iz Maribora.

— Slovenske tradicije. V boju za avtonomijo in federalizem našli so naši avtonomisti novo formulo slovenske tradicije, in s to hočejo dokazati, da je centralizem za nas Slovence v narodnem oziru nevaren, ker naši neodrešeni bratje ne poznajo jugoslovanskega, ker so vzgojeni v slovenskih tradicijah. Govoriti o slovenskih tradicijah je sploh neizvedljivo, ker take tradicije niti nismo imeli, a še manj jo moramo imeti danes, varanje javnega mnenja pa je, ako slovenski avtonomisti trdijo, da pozna naš narod v neodrešeni domovini neko imaginarno slovensko tradicijo. Naš narod vneodrešeni domovini je politično veliko dalekovidnejši nego naši avtonomisti, katerih teorije je molče in z največjim prezirom zavrnil kot ozkorene. V Julijski Benetki se naš živelj organizira v «Jugoslovanski narodni stranki», v Reki se je ustanovila «Jugoslovanska reška stranka», v Zadru je postavila svojo stranko «Jugoslovanska stranka», tu ni nikjer Slovencev, Rečanov, Dalmatincev ali Hrvatov, tu so samo Jugoslovanci. Tu ni govora o plemenitih tradicijah, naš narod v neodrešeni domovini se zaveda, da ne more priključiti svojega odrešenja od raznih plemenskih tradicij, on ve, da je njegova bodočnost, njegovo osvobodjenje v rokah in moči enotne Jugoslavije. Zato je ta narod, ki je — kar lahko trdimo — politično najnaprednejši, zavrgel vsa plemenska beležja in nastopa pod enotnim imenom jugoslovanstva. Neodrešena domovina je prva in odločno zavrgla teorijo namitanih slovenskih tradicij in se opirja lažne stvarne tradicije, ki smo jo vstavili šele s svojim osvobodjenjem in ujedinenjem, neodrešena domovina je bila v tem vprašanju najkompetentnejša in ona je rekla svojo besedo, slovenski avtonomisti pa lahko svojo sloven-

ske tradicijo prilanjajo za seboj in eno, ki so našli to formulo demagoštva in politične disorientacije.

— Dr. Ribar v južni Srbiji. Na povabilo nekaterih občin in krajevnih odborov stranke v južnih krajih je predsednik ustavotvorne skupščine dr. Ivan Ribar odpotoval včeraj v notranjost Srbije, da priredi nekoliko javnih shodov, na katerih hoče na informativen način razložiti ljudstvu današnjo politično situacijo. Odpotoval je najprej v Niš, kjer ga je sprejel prvi tajnik skupščine poslanec Agatonović.

— Na bolgarski meji. Pretekli petek je udrila v Kumanovskem okrožju na naše ozemlje manjša bolgarska komitaška četa, katero je vodil znani bolgarski komitaški vođa Gligor. Naša obmejna žandarmerija je takoj nastopila proti njim in jih po kratki borbi vrgla preko meje. V borbi sta padla dva naša žandarmja, in dva sta ranjena. Komitaši imajo 6 mrtvih in več ranjenih, enega so žandarmi ujeli. Tudi komitaški vođa Gligor, kateremu se je poskušalo pobegeti, je ranjen. Po poročilih iz Beograda je naša vlada vložila v Sofiji z ozirom na ta dogodek najverjetnejši protest in podala izjavo, da bo vsak nadaljni poskus upadov zavrnila z največjo energijo in da bo v takem slučaju premorena zasledovati napadače tudi preko meje. V ta namen so vse naše vojne posadke proti Bolgriji ojačane.

— Zbližanje med Giolittijem in Salandrom. Vest, ki smo jo bili pred časom prinesli, da je med Giolittijem in Salandrom prišlo do zblizanja, potrjujejo sedaj različni italijanski listi, ki tudi ne izključujejo možnosti, da bi sedanji ministrski predsednik po svojem odstopu nasvetoval Salandro za svojega naslednika. Ko je glede tega zblizanja Giolittiju stavil vprašanje senator Melodia di Altamura, mu je Giolitti odgovoril: «Čemu ne bi se zblizala? Saj med menoj in Salandrom ni bilo nikoli velikih prepadov in jaz pomnim, da se je g. Salandra napram meni vedno obnašal kot je bilo treba.» Giolitti že ve, čemu je tako sladak Salandra bo, če pride na Giolittijevo mesto, zohab se kisto grozde.

— Poslanec Turati o taktiki italijanskih socialistov pri volitvah v državno zbornico. Bolonjski «Resto del Carlino» priobčuje razgovor svojega urednika z znanim prvakom socialistične stranke v Italiji, Turatijem, ki se je izjavil o taktiki svoje stranke pri bližnjih volitvah tako-le: Jaz nasprotujem splošni združnosti naše stranke pri volitvah ter izključujem od tega samo kraje, v katerih bi bilo našim volilcem glasovanje resno onemogočeno. Prosto volja vzdržnost bi naše nasprotnike samo podžgala ter bi si jo tolmučili kot slabost socialistične stranke. Vprico sedanjega položaja bi socialisti lahko tudi popolnoma izostali iz parlamenta. Toda o tem bomo sklepali pozneje. Tudi ni potrebno, da bi se moralo v rimski parlament vrniti toliko socialističnih poslancev kolikor jih je bilo ob razpustu zbornice. — Turati je torej prepričan, da gre italijanska socialistična stranka v Canossa. Da tudi po njegovi zasluzi, seveda zamolči.

Napoleonova stoletnica

Dne 5. maja 1821. je v Longwoodu na otoku sv. Helene umrl Napoleon Bonaparte. Pomembna stoletnica. «Veliki Korzičan» je bil posebej bljen prednik onih vojnih dni, ki jih je doživela naša generacija. Svojem običajalcem je Napoleon junak narodne epopeje, vzgled vojaških sposobnosti, poguma, požrtvovalnosti in akcije, svojim nasprotnikom primer agresivnega militarizma, mrzkega imperijalizma, bog vojne, ki je hote in z naslodo uničeval, se igral z narodi in z vso Evropo. Nosilec je nasilne in velike slave, regeneratorske zrušene Francije in obenem krivca, da je izgubila mnogo svojega teritorija, da je od takrat za vedno padlo število njenega prebivalstva, da je narasel državni dolg itd. Posebejleni ta «politik z drugimi sredstvi» je leta 1813. izjavil Metternichu: «Kaj mi je za življenje dvestotisoč ljudi? Vendar moramo biti pravični. Ni ga gnalo sovraštvo do ljudi ali lahkomišelnost, človek mu je bil le sredstvo. V tem duševnem razpoloženju je jedro vsakega imperijalizma, ki misli, da mora biti človek podrejen katerikoli interesom.

Napoleona politika in človeka je pravično ocenil Chateaubriad v «Spominih z onkraj groba»: «Bil je poet akcije, neizmeren genij v vojni,

neklonljiv duh, poln sposobnosti in duhovitosti, delaven in prevdaren zakonodajalec. Toda kljub naglici, s katero je pridobil Evropo, jo je zopet izgubil. Imel je svet pred svojimi nogami, pa si ni pridobil od njega več ko ječo zase, ekskluzivno svojo rodbino, izgubil je vse svoje pobitve in izgubil je svoje staro francosko solnce...

O priliki Napoleonove stoletnice se pričeno v Franciji spori literatov in novinarjev okrog vprašanja, kaj je na tem mozu najbolj vredno proslave in kaj bi takšno proslavo izključevalo, ker je zakrivil toliko bede. Za nas ima njegova stoletnica še drug pomen. Pred nekaj več kot sto leti je obstojala Napoleonova Ilirija: Pol Slovenije, Istra, Reka, del Hrvaške, Dalmacija. Odkar je Otokar Premysl izgubil bitko pri Suih Kruh, smo pred sto leti prvič zopet stopili na pozornost svetovne zgodovine. Prej smo Jugoslovanci dajali rekrute za Trenkove pandure in za razne druge polke in čete, kravali pod Magdeburgom in na tisoč drugih krajih, doma in na tujem, za tuje gospodarje in si prislužili naziv, da smo antemurale christianitatis, tudi pozneje pa vse do osvobodjenja smo služili za antemurale, kjer je bilo treba. Pred sto leti pa smo za nekaj časa zopet postali mednarodno uvaževani, četudi to pot še kot provinca. Ali vendar je bil to prvi pogled v svet, in Vodnik je navdušeno rekel:

da bomo «Evropin prstan». Bil je prepričan, da smo se rešili starega mrtila, ki ga je občutil nad seboj in nad vso Slovenijo, ko je videl razliko prejšnje avstrijske in nove francoske uprave. Prisodno pravo, Descartes Montesquieu in Rousseau so bili idejni nositelji nove državne misli, novo pravo in nova uprava je potresla stare nazore in izprasila stare avstrijske perike. Tudi takrat so «jamrali» razni ljubljanski in drugi «jamralci», da nova francoska ustava Ilirije (april 1811.) zadeva ob težkoče, ki leže v razliki šeg in navad, v združitvi raznih narodov, ki govorijo različno in ki vsled nekdanjega upravnega sistema niso imeli nobenih stikov.

Toda maršal Marmont je to ustavo uresničil in jo uveljavil v državni praksi, ki bi lahko služila za vzgled avstrijski, če bi ta bila hotela. Uvedel je predvsem samoupravo v občinah, in mesto «graščin» so slovenskim občinam prvič sodili domači slovenski «meri», župani, nosilci lastne občinske uprave in vršilci njenih nalog v prenešenem delokrogu. Nova je bila preuredba sodišč v modernem smislu, javnost razprav, nova strogo v varstvo javne varnosti in vzgledna organizacija vseh državnih organov, nova finančna uprava in nova gospodarska politika. V starih «Moniteurjih» najdemo beležke o dovozu in odvozu blaga, o carinskih ukrepih in o kaznih za verižnike...

Največji pa je bil preobrat v šolstvu. Odkar je Chrön udušil reformacijo, ni bilo svežega pokreta do «Ilirije». Leta 1810. smo dobili univerzo Ecole centrale, ki naj bi nam dajala naše zdravnike, lekarnarje, inženjerje, arhitekte in pravnike. In dobili smo svoje ljudsko- in srednješolstvo v «deželnem» jeziku.

Tega se spominjamo ob stoletnici Napoleonove smrti. Bil je mož, ki nam je odprl okno v svet. Njegova doba je za nas trajala le nekaj let, in novosti, uvedene takrat, so izginile, ko se je vrnil stari režim. Toda pomenile so za nas skoraj toliko, kakor revolucija, pomenile so za nas prepored inteligence napravile so nas dostojnejše za nove misli. Poznejša Avstrija nas je skušala obdržati v svojem igu na vse načine, in mnogokrat uspešno, toda spomine na Ilirijo ni mogla več udušiti, ker je ta spomin postal svetinja v duhovni borbi za Jugoslovanstvo. Napoleon nas je rabil, bili smo mu šahova figura. Toda vkljub temu nam je dal toliko, kolikor smo dosegli šele sedaj, ko so se otvorila vrata ječe in ko smo ujedineni v svoji državi.

Ob 100letnici Napoleonove smrti se spominjamo Ilirije, ki nam je predhodnica Jugoslavije, in hvaležni smo velikemu možu, predstavniku nove dobe, ki je prišla s francosko in končala z rusko revolucijo, s katero je v Jugoslavijo prestopila v novo dobo razvoja vseh narodov.

Pa še na nekaj nas spominja 100-letnica. Veliki duh Napoleona je rabil naše Primorje za svoje načrte in ji je odtrgal od zaledja. Majhni Sonnino in tovariši je poskusil isto. Mi mejimo ob neko «Venecijo Žulijo», ki nam je tuja in kjer čaka naš narod osvobodjenje. Kakor ni Napoleonova Ilirija trajala, ker je trajna edino Jugoslavija, ali pa nič, — tako smo si svesti, da okupacija našega Primorja ne ostane. Svetovni metez nam jo je iztrgal, svetovni metez nam jo povrne. Čakajmo, nadejajmo se, pripravljajmo se! «Peti maj» nas spominja, da je vsak imperijalizem obsojen in da mora pasti. —

To je dvojni miselni pomen stoletnice 5. 5. 1921. za nas. «Ilirija, vstan!»

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Cetretke: Shaw: «Androklos in lev». Po znižanih cenah. Popoldanska predstava ob 3. uri. Izven;

Petek: Nušić: «Navaden človek». Red B; Sobotna: Nušić: «Navaden človek». Red C.

Opera:

Cetretke: Hervé: «Mam'zelle Nitouche». Gostovanje ga. Irme Polakove. Izven; Petek: Bizet: «Carmen». Red D. Sobotna: Massenet: «Thais». Red A;

* **Inšpekcijsko potovanje po Sloveniji.** Iz Beograda nam poročajo: General Dimitrijevič, komandant celokupne žandarmerije, in načelnik ministrstva notranjih zadev Lazić, šef javne varnosti, sta se podala na inšpekcijsko potovanje na Hrvaško in v Slovenijo.

* **Meščansko-šolski strokovni izpit iz II. skupine** so napravili: Milan Vavda, učitelj na dekliški meščanski šoli v Mariboru, gđc. Sofija Debeljak, učiteljica v Smarju pri Jelšah, gđc. Fajdiga, učiteljica v Trzinu in gđc. Miklavc, učiteljica v Celju.

* **Pravosodni in državoslovni izpiti na ljubljanski univerzi.** Predsedništvo izpraševalne komisije za pravosodni in državoslovni državni izpit v Ljubljani objavljajo: Kandidati, ki hočejo delati pravosodni in državoslovni državni izpit v poletnem tečaju 1921. v Ljubljani, morajo vložiti svoje prošnje pri predsedništvu izpraševalne komisije za pravosodni in državoslovni državni izpit do konca meseca maja 1921. V mesecih julij, avgust in september 1921. pred komisijo v Ljubljani ne bo terminov za polaganje imenovanih državnih izpitov.

* **Naredba o 10urnem delavniku.** Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo novo naredbo glede odnošajev delodajalcev in delavcev v milih obrtnih podjetjih, v katerih je lopusen tudi 10 urni delovni čas. Novi poslovnik predvideva tudi tarifo za nadure, ki jih bodo imeli delavci v teh delavnicah.

* **Udeležnikom za obisk kmetijske razstave v Pragi,** ki so se prijavili za skupno potovanje, je treba vidnih potnih listov, na kar se ponovno opozarja. Podrobnosti o vožnji s posebnim vlakom se bodo pravočasno naznanile. Kolikor je znano, odide vlak iz Beograda dne 9. t. m. zvečer.

* **Oškodovani primorski begunci.** Reška jugoslov. stranka, Zagreb, Gajeva ulica 12/1 prosi vse Begunce iz Reke in Primorja, kateri so vsled italijanske okupacije imeli škodo, da se takoj javijo, da se pravočasno store koraki za vrnitev škode. Vsak posameznik ima pravico ne samo na direktno storjeno škodo in tatvino, nego tudi na škodo, katera je vsled tega nastala.

* **Zamenjava bankovcev avstro-ogrske banke** se prične tekoma meseca maja in sicer pri vseh davčnih uradih. Istotako bo izplačan 20% odbitek pri bankovcih do 1000 kron pri zavodih, kjer je bil odbitek izvršen. Za odbitek pri svotah, ki presegajo 1000 kron, se bodo izdajale državne zadolžnice.

* **Objava hišnim posestnikom.** Prejeli smo: Ker so dosedaj hišni redi popolnoma pošli, je Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani sestavilo in izdalo nov hišni red, ki se dobi v obliki plakata kakor tudi v knjižnicah za plačevalce najemnin edinele v društveni pisarni Šelenburgova ulica št. 4 za sedaj od 7. do 8. ure zvečer. Te deleže naj se naročijo pisмено. Ta uradna ura pa se bo v najkrajšem času določila na pripravejši čas, ko bodo društvo dobilo za to primerno prostore. Hišni posestnik, kateri bi zmoget za našo organizacijo vsaj za nekaj časa v središču mesta odstopiti proti primerni odškodnini vsaj eno sobo, se prosi, da to takoj javi odboru. Redni občni zbor se vrši dne 5. junija v veliki dvorani hotela «Union».

* **Tragična smrt.** Na hodniku pred stanovanjskim uradom v Ljubljani je zadela danes srčna kap g. Urbančiča, železniškega vpokojenca. Mutil se je na uradu v stanovanjskih zadevah.

* **Jurjevanje na ljubljanskem gradu!** Na praznik dne 5. maja, prirediteljski ženski podružnici družbe «Sv. Cirila in Metoda» St. Peterska in St. Jakobsko-Trnovska običajno vsakoletno Jurjevanje na gradu. Od 9. do 17. ure postrežba posetnikov na dvorišču gradu z jedili in pijačo. Prosta zabava. Vstopnine nikake, sprejemajo se le prostovoljni prispevki v prid družbe «Sv. Cirila in Metoda». Od 9. do 11. ure obhod godbe «Zveze jugoslovanskih železničarjev» po mestu. V času od 12. do 19. ure igra na gradu ista godba. V slučaju slabega vremena se vrši praznovanje v dvoranih. Prijatelji družbe sv. Cirila in Metoda vsi na krov!

* **V Murski Soboti** se bo 8. t. m. vršil ustanovni občni zbor nove domače posojilnice in hranilnice. Inicijativa je izšla iz naprednih krogov.

* **Počtna vest.** Privatni brzojavni promet se je nadalje uvedel pri evakuiranih dalmatinskih postajah Vis in Komiza.

* **Promet dunajskih in praških brzojavnikov** se vrši že od danes 4. t. m. dalje tako kakor pred ukinitvenjem.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Glavni tedenskega zdravstvenega izkaza, se je v dobi od 24. do 30. aprila v mestni občini ljubljanski narodilo 24 otrok, 14 moškega in 10 ženskega spola, umrlo pa je v tej dobi 11 moških in 17 žensk, skupaj torej 28 oseb. Smrti vzroki: v osmih slučajih jetika, v treh slučajih srca na hiba, v dveh slučajih pljučnice, v enem slučaju zastrupljenje, v enem možganska kap, v enem rak in v dvanajstih slučajih drugi naravni smrtni vzroki. V isti dobi so bili prijavljeni trije slučajni nalezljive bolezni in sicer po en slučaj davice, skratilinke in koz.

* **Samomor znanega ljubljanskega.** Na skednju gostilne «Pri ruskem car-

ju» na Ježici pri Ljubljani so našli obojenega ljubljanskega Karla Lenča. Nesrečnik je živel v Ameriki, odkoder se je pred kratkim vrnil na povabilo svojega strica; ta je pred njegovim prihodom umrl in nečak je ostal brez sredstev. Ker se mu ni posrečilo, spremeniti stricovo oporoko v svoj prid, je preneglo obupal. Izvedenci menijo, da je izvršil samomor že pred kakimi 5 ali 6 dnevi.

* **40letnica gasilnega društva v Zalcu.** Jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana zboruje letos dne 10. julija v Zalcu ob priliki 40letnice tamkajšnjega prostovoljnega gasilnega društva. Da bo možno preskrbeti pravočasno vsem udeležnikom prenočišča in prehrano, pričakuje odbor čim prej priglasnice, ker takó ogromnega dela ni mogoče izvršiti v zadnjem hipu. Predpriprave so v polnem teku. Zanimanje za ta velikanski gasilski tabor je vsestransko. Vsa Slovenija pošlje svoje delegate in deputacije gasilnih društev v Zalec.

* **Velik gasilski tabor iz cele Slovenije** se bo vršil 10. julija v Zalcu.

* **Aretacija dveh komunističnih agitatorjev v Mariboru.** V ponedeljek sta bila aretirana v Mariboru bivši urednik «Enakosti» Tone Gmajnar in tiskar Anton Sernee. Policija je namreč dooznala, da sta bila v zvezi s komunističnimi agitatorji, ki so bili pred kratkim aretirani v Marenbergu, ko so hoteli vtihotapati iz Avstrije v našo državo hujšajoče letake.

* **Novice iz Trbovelj.** Proslava 1. maja v Trboveljah bila je zelo skromna. Napovedani shod se ni vršil, ker je ob nedeljah točenje alkohola prepovedano, izostale so tudi napovedane veselice; edino delavsko društvo «Ledin» je priredilo igro «Ljubinkanje». Godba dravske divizije v Ljubljani priredi na binkoštno nedeljo koncert v veliki dvorani «Delavskega doma». Zanimanje za koncert je že sedaj vsestransko.

* **Mestno kopalnice v Mariboru** ostane radi čiščenja kotlov do 11. t. m. zaprto.

* **Dijaška kuhinja v Celju** je prodala svoje posveto v bližini Celja trgovcu Robertu Diehlu. Izkupilec se bo porabil kot osnovna glavica za zgradbo dijaškega doma v Celju.

* **V korist novi ljudski knjižnici v Celju,** ki jo ustanovi Splošno slovensko žensko društvo, se bo vršil v nedeljo, 8. t. m. v Celju cvetlični dan.

* **Nov slovenski urar v Mariboru.** V prejšnji Bregarjevi klebočarni v Gosposki ulici v Mariboru je odprl Rudolf Bizjak trgovino z urami, dragulji in optičnimi predmeti.

* **Ukradeno perilo?** Na policijskem ravnanstvu v Ljubljani v sobi št. 19, se nahaja nekaj zaplenjenega perila, sumljivega izvora, čigar izvor ni pojasnjen. Perilo je znamenovano: 1 bele nogavice M. H., 1 črne nogavice J., 1 spalna moška srajca z rdečo borduro, 6 flanelastih trebušnih preveznic, 1 par belih moških nogavic J. L., 1 par belih moških nogavic L. M., 1 moška zimska trikot-srajca s pisanimi prsi F. A., znamenje Johana Sanitza zür Schwabe, Klagenfurt, 1 moška volnena trikot-srajca z monogramom L. M., 1 moška trikot-srajca z monogramom L. M., 1 moške spodnje hlače z rdečo borduro S., 3 rjuhe iz rjave kotenine, 1 velika platnena brisača z vtkanimi črkami G. B. C.

* **Aretovan šolski nadzornik.** Bivši šolski nadzornik v Sobotici Matija Spanovčič je bil te dni aretovan zaradi poverbe. Policija ga je izročila državnemu pravdnstvu.

* **Medvedu voščil «dobro jutro».** Trgovec Ivan Hutter iz Skrlja se je te dni zgodaj jutraj podal na pot v Kotovce. Ko je šel v temi korakal skozi Rogati hrib, opazil je, da se mu nekdo približuje. Voščil je neznanec «dobro jutro». Kako pa se je Hutter preplašil, ko je spoznal v neznanca velikega medveda, ki je nekoliko zagodrnjal ter jo potem nevoljno zavil v gozd.

* **Ruletna igralnica v Sarajevu.** Jugoslovanski klub v Sarajevu otvoril v prostorih prejšnjega Herakluba igralnico, ki bo edina te vrste v Jugoslaviji. Igralo se bo na ruleto. Deset odstotkov čistega dobička dobe sarajevske prosvetna društva «Prosveta», «Napredak» in «Gajret».

* **Velik požar na južni železnici.** Kakor so nam poročili iz Zagreba, je večerj opoldne nastal na progi južne železnice izven Zagreba velik požar. Vnel se je vagon petroleja najbrže vstop iskre iz lokomotive. Ogromen stolp gostega črnega dima se je vil proti oblakom; plamen je bil silen in se je videl daleč naokoli. Gašenje je bilo nemogoče. Gorelo je tri ure. Železne tračnice so se zvrle vsled vročine, leseni železniški pragi pa so zgoreli. Petrolej je bil last tvrdka Vacuum Oil Company in je prišel iz Poljske. Vreden je bil 546.000 kron.

* **Nesreča na lovu.** Kakor se nam javlja, je učitelj iz Sv. Jurija ob Ščavnici na lovu na vldre po nesreči zadel svoje-ga solovca Matjašiča, ki je obležal na mestu mrtve.

* **Pogreša se.** Neznano kam je izginil leta 1893. rojeni čevljarški vajenec v Mariboru, Adalbert Mesarič. Kdor bi ga izsledil, naj javi to policijskemu koj-ih smatrajo za odpustene. Drugim pa se dovoli 10odstotno zvišanje meze.

* **Obesil se je na Ježici pri Ljubljani** bivši posestnik in trgovec na Laverici Karel Lenče, ki je bival več let v Ame-

riki. Kaj je gnalo bele mlečnega moža v smrt, ni znano.

* **Roparski napad.** V Pobrežju pri Mariboru so v nedeljo ponoči trije neznani moški napadli nekega privatnega uradnika ter ga oropali na 3000 dinarjev. Vojakom iz bližnje vojašnice, ki so vsled klicanja prihiteli na pomoč, se je posrečilo ujeti enega napadalca, pri katerem so je našel ves ugrabljeni denar. Ujeti napadalec je bil izročen sodišču.

* **Okradeni Amerikane.** Matija Škrlec iz Brezovca v Prekmurju se je pred kratkim po 15letnem bivanju v Ameriki vrnil v svojo domovino. Pretekli teden je poplaval in veseljačil po Murski Soboti. Ko se je izteznil, je na svojo veliko začudenje zapazil, da mu je izginil robc, v katerem je imel po stari prekmurski navadi zavezan svoj denar. Ukradeni mu je bilo 670 dolarjev, ali približno 90.000 kron našega denarja. Za izsleditev tatu je razpisal nagrado 10.000 kron.

* **Redarji spoznamljeni s tihotapci.** Pri sodnem stolu v Požgi se je zadnje dni vršila obravnava proti 17 redarjem iz Broda, ker so tihotapec puščali v Bosno, a zaprte tihotapec izpuščali na svobodo — seveda proti primerni nagradi. Vsi so bili obsojeni in sicer dva na 2 leti ječe, dva na 8 mesecev, eden na 7 mesecev, eden na 3 mesece, ostali pa na dva meseca, oziroma 6 tednov.

Prosveta

p. Iz ljubljanske gledališke pisarne. O. pozarjamo, da se vrši na praznik v četrtek dne 5. maja v dramskem gledališču po znižanih cenah predstava popoldne ob treh. Igrali bodo pravilčno igro Bernarda Shawa «Androklus in lev». Zvečer istega dne gostuje v opernem gledališču gospa Irma Polakova v naslovni vlogi operete «Mamzelle Nitouche». Začetek ob osmih. — V nedeljo, 8. maja se uprizori v dramskem gledališču ob normalnih cenah v prid Podpornemu društvu jugoslovanskih akademikov Galaworthyja «Borba». Vse te predstave so izven abonementa.

* «Glasbena Matica». Cenjeno občinstvo, ki si je dalo rezervirati vstopnice za ponedeljkovo Matičino koncert, opozarjamo, naj pride ponje najkasneje do petka zvečer. Ker je povpraševanje po vstopnicah veliko, se bodo do petka nedvignjene vstopnice oddale drugim udeležnikom.

p. «Pohujšanje v dolini Šentflorjanske» v Novem mestu. Dranska sekcija jug. akadem. društva «Jadrani» v Ljubljani, priredi v soboto dne 7. maja ob 19. uri v Narodnem domu v Novem mestu Cankarjevo farso «Pohujšanje v dolini Šentflorjanske». Po prireditvi je ples s prosto zabavo.

p. Ostavka intendanta zagrebskega kazališta. Iz Zagreba poročajo, da je podal ostavko intendant zagrebskega narodnega kazališta dr. Ivo Andrić. Kot vzrok demisijske se navajajo razne zahrbtnje intrige, ki so se uprizarjale proti njegovi osebi. Kakor vidimo, trpe skoro vsa naša gledališča na isti bolezni. Ljubljana, Osijek, Novi Sad in sedaj je Zagreb.

p. Dr. Milan Senoa: Geografija Jugoslavije. Nakladom i štampom «Jugoslovanskega Komasa d. d.» Zagreb, izšla je «Geografija Jugoslavije» iz pera sveučilišnega profesorja dra. M. Senoe. Cijena 24 K.

Sokolski vestnik.

o. Za Sokolski dom v Šiški. Društvo za zgradbo Sokolskega doma v Šiški priredi dne 8. maja 1921 pri bratu Stepiću vrtno veselico z javno telovadbo ob zvokih godbe dravske divizije. Pevski zbor Šišenske čitalnice prisločil nam bo z najraznovrstnejšimi pevskimi točkami na pomoč. Na sporedu je dalje srečolov in šaljiva pošta. Začetek ob 3. uri popoldne. V okusno opremljenih paviljonih dobili bodo najraznovrstnejša okrepčila in pristna rujna kapljica. Ljubljancem, v nedeljo dne 8. maja 1921 vsi k «Petru» v Šiško. — Odbor.

* **Sokol II. nastopi s članstvom in naraščanjem na pomladanski prireditvi društva za zgradbo sokolskega doma dne 8. t. m. v Hribarjevem gaju.** Občinstvo naj se te prireditve, ki bo letos edina v Hribarjevem gaju in ki bo prekašala vse dosedanje, tudi polnoštevilno udeleži. Vspored sledi.

* **Za zgradbo Sokola I.** je poslal g. dr. Klepec iz poravnave Lubej-Jovan 100 kron. Hvala!

o. Za osješki sokolski zlet. Mestno zastopstvo v Osijeku je na zadnji seji votiralo za pokrajinski sokolski zlet, ki se bo vršil na Vidov dan t. l. 28.000 kron.

* **Dijaški vadiateljski zbor Sokola v Kranju** priredi v nedeljo, 8. maja pred Sokolsko telovadnico v Kranju ob 16. uri javno telovadbo dijakov in dijakin pod lastnim vodstvom. Na sporedu je sistematična telovadba, orodna telovadba vrst, proste vaje, zlasti lastne dijaške proste vaje. Vstopnina sedež 3, stojnice 1 dinar. Ker je to prvi nastop te vrste in ker gre čisti dobiček dijaški kuhinji in društvenemu domu vabi k mnogobrojni udeležbi — odbor Sokola v Kranju.

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČ! — ALI STE ŽE ČLAN «JUGOSLOVENSKE MATICE»? 2

Gospodarstvo

ANTIDUMPINGI.

To iznajdbo angleške kartelirane industrije, hočejo danes posnemati vse industrijsko in gospodarsko močne države, ker jih ogrožajo industrijsko, oz. valutarno slabe države. — Dumping pomeni ono gospodarstvo, v katerem se predmeti izvažajo v svet visoko pod prodajno ceno na domačem trgu, včasih celo pod lastno produkcijsko ceno. Ta sistem je prikladen za osvajač svetovnih trgov; to tendenco veleindustrije pa mora podpirati domači konsument, ki je od organizirane industrije prisiljen kriti izgubo, ki jo ima industrija pri izvozu.

Dumping hote ali nehoti izvaja v velikem Nemčija, kateri je omogočeno, svoje izdelke na tujih tržiščih prodajati ceneje kakor doma. Slabo stanje nemške marke napram zdravim valutam povišuje nemško konkurenčno možnost. To nevarnost je prva začutila angleška industrija, katero je cenejše nemško blago znatno ogroževalo celo v njeni lastni državi. Angleški industriji so dosegli radi tega zakon, takozvan — antidumpingbill, ki nalaga na nemško blago tako visoko carino, tako da zadnja izravna valutarno razliko med šilingom in marko. Antidumpingbill, angleški industrijski zaščitni zakon, ne pomeni nič drugega kakor vpeljavo prohibitivnega carinskega sistema, katerega je angleški gospodarski liberalizem do svetovne vojne močno sovražil in dosledno odklanjal. Ta prohibitivna gospodarska politika Angleške služi za vzgled Franciji in v najnovejšem času oživlja tudi v Ameriki. Prvotno naperjena samo proti Nemčiji, se sedaj obrača sploh proti vsem državam, ki imajo takozvano nezdravo valuto in jim je radi tega omogočeno nekako dumping-gospodarstvo.

Iz Anglije prihajajo vesti, da bo carina povišana za 300%, francoski generalni tarif se zviša za 200—300%, ameriški zakonodajni zbor razpravlja o takozv. Emergency Bill in o posebnem antidumping - zakonu. Prvi znatno povišuje carino na sladkor in tekstilne izdelke, drugi pa je s svojo ostrino obrnjen proti vsem državam s slabo valuto in hoče vse blago iz teh držav zacariniti z znatno zvišanimi podstavkami. In sicer se izvrši zvišanje na ta način, da se pri preračunavanju fakturne vrednosti na dolarsko vrednost, katera se zacarina, ne vzame za podlago borzni kurs, ampak 66% manj. Amerika ne prizna borznega zmanjšanja vrednosti tuje «slabe» valute, ampak samo 34% zmanjšanje vrednosti. 66% od zmanjšanja vrednosti slabe valute napram dolarju naj se v amerškem antidumping - zakonu sploh ne upošteva. Na ta način bo fakturna vrednost blaga — izražena v dolarjih — znatno višja, in carina, ker se računa od vrednosti, seveda tudi. Tendence gre za tem, da se relacija dolarja napram tujim slabim valutam približa predvojni zlati relaciji, t. j. n. pr. 1 dolar = ca 5 K.

Ta prohibitivna carinska politika ogroža poleg Nemčije predvsem Čehoslovaka, katera je bila v trgovini z Ameriko za nekaj milijonov dolarjev aktivna. Češko časopisje skuša dokazati, da češka industrija producira dražje kakor n. pr. angleška in japonska, za katere ameriški varstveni zakon nima veljati in radi tega češka industrija nikakor ne more ogroziti ameriške. Čehoslovaška potrebuje izvoz v Ameriko, da si pridobi protivrednosti za v Ameriki nakupljeni bombaž. Udarci, direktno naperjeni proti politični neprijateljici Nemčiji, udarjajo tudi na politično zaveznico Čehoslovaško. Gospodarstvo pač nikjer ne pozna sentimentalnosti. Ti ukrepi zahodnih držav kažejo Čehoslovaški pot na Balkan in v Rusijo.

— **Ljubljanski veliki semenj.** Kakor znano, prireditelj naše gospodarske korporacije po vzgledu čeških in nemških semenjev veliki semenj v Ljubljani v času od 13. do 14. avgusta t. l. «Trgovski list» prinaša v svoji zadnji številki sejmski red «Ljubljanskega velikega semenja». Inozemskim industrijem je zabranjena razstavitev onih predmetov, ki se izdelujejo v naši državi. — Prijavnice je poslati najpozneje do 31. maja t. l. na naslov: «Urad ljubljanskega velikega semenja» v Ljubljani, Turjaški trg 6/II. Istočasno s prijavnico je doposlati na isti naslov naplačilo 100 kron. Vse razstavne predmete je dostaviti na sejmski prostor do dne 8. avgusta 1921. na naslov sejmškega urada, do dne 10. avgusta 1921. pa mora vsaka stranka svoje prostore popolnoma urediti. V teku petih dni po zaključitvi semenja morajo vse stranke svoje razstavne predmete odstraniti iz sejmškega prostora. Ukrenli so se koraki, da se dosežejo za obiskovalce in razstavljalce za 50 odstotkov znižane vožnje po vseh železnica naše države.

— **Licitacija ostankov v delavnici za vojaške obleke v Vevčah.** Uprava delavnice za vojaške obleke v Vevčah (železniška postaja Zalog) priredi dne 23. junija 1921. ob osmi uri II. ofertalno licitacijo izločenih ostankov, ki so v njenih skladiščih in ki jih je dosedaj okoli 192.186 kilogra-

mov. Ostanke so iz starega usnja, sukna, platna in jute, potem iz raznih starih vrvi, podprog, kožuhovine (krzna), različne pločevine in medij, končno novi odpadki sukna, platna in črnega satina, nastali pri krojenju nove obleke. Pogoje, ob katerih se prodajo ti odpadki, kakor tudi ostanke same lahko pregledajo ponudniki do dne licitacije v omenjeni delavnici vsak delavnik med uradnimi urami. Reflektanti se morajo licitacije udeležiti osebno. Poudbe, vpisane po pošti ali brzojavno, se ne bodo vpoštevale. S ponudbo vred morajo ponudniki v posebnem zavitku položiti kavcijo, in sicer naši državljani 10 odstotkov, tuji pa 20 odstotkov celokupne ponudne svote. Sicer pa veljajo za to drugo ofertalno licitacijo analogno določila zakona o nabavah vojaških potrebščin v zvezi z zakonom o državnem računovodstvu.

— **Na mariborski sejmi,** ki se je vršil 29. aprila, je bilo prignanih 72 prašičev. Cene so bile sledeče: piemenski prašiči kg žive teže 26 do 30, polpitani 28 do 30, mladi osem do deset tednov stari prašiči 240 do 400 za komad, ješenski 600 do 1000 kron.

Borza 4. maja

Zagreb, devize: Berlin 214 — 213, Bukarešt 223 — 223,50, Rim 678 — 683, London 557 — 560, Newyork kabel 136,50 — 137,50, ček 136 — 137, Praga 193 — 193,25, Svica 2460 — 2470, Dunaj 22,90 — 23,25, Pariz 1090 — 1095, Budimpešta 65 — 66. Valute: dolar 135 — 135,50, avstrijske krone 23 — 23,75, levi 160 — 170, rubli 65, češke krone 193 — 195, franki 1050, napoleoni 481 — 483, marke 215 — 220, leji 219 — 221, italijanske lire 650 — 660, turške zlate lire 505. Blagovna borza: pšenica 73 — 74 kg tri odstotke primesti paritet Zagreb 1060, koruza 458, koruza franko Srem 420, pisani fižol paritet Zagreb 395, beli 500, pisani stari fižol 350, prvovrsten bukov les franko vagon slavonska postaja 3600.

	denar	blag
Banka za Primorje	920	933
Hrvatska eskomptna banka	1400	1430
Jugoslavenska banka	572	580
Ljubljanska kreditna banka	980	
Eksplatacija drva	1850	
Slavonia	1070	
Trgovsko-obrtna banka	760	770
Jadranska banka	405	410
Dubrovačko parobrodno dr.	2000	
Praščediona	5800	
Rečka pučka banka	9600	9625
Banka Brod na Savi	935	750
utman	1340	
Narodna šumska industrija	725	733
Ljublj. strojne tov. in liv.	870	

Beograd, valute: dolar 34 — 34,80, funti 265 — 266, švicarski franki 595 — 600, lire 165 — 166, leji 55,75 — 56, levi 42,50 — 43, marke 53,50 — 54, češke krone 47 — 48, avstrijske krone 5,90 — 6, napoleoni 119 — 119,50. Devize: London 138,50 — 139, Pariz 270 — 272, Zeneva 600 — 615, Solun 200 — 215, Praga 48,25 — 48,50, Dunaj 5,80 — 5,90, Berlin 53,50 — 54, Milan 169 — 170.

Dunaj, devize: Zagreb 427,75 — 431,75, Berlin 924 — 930, Budimpešta 276,70 279, Bukarešta 995 — 1005, London 2420 — 2440, Milan 2965 — 2985, Newyork 606 — 612, Pariz 4890 — 4870, Praga 841 — 847, Sofija 725 — 755, Varšava 69 — 71, Curih 10,700 — 10,750. Valute: dolarji 602 — 606, levi 710 — 720, marke 924 — 930, funti 2420 — 2440, franc. franki 4815 — 4855, lire 2955, dinarji 1703 — 1723, poljske marke 69 — 71, leji 985 — 995, carski rubli 188 — 188, švic. franki 10,975 — 10,725, češkoslov. krone 841 — 874.

Praga, devize: Berlin 110,25 — 111,75, Curih 12,88 — 12,91, Milan 3,53 — 3,65, Pariz 567 — 579, London 290,75 — 292,75, Newyork 279,25, Beograd 297 — 299, Bukarešta 119,37 — 120,37, Sofija 87,85 — 88,25, Dunaj 11,37, Varšava 8,37 — 9,37, Zagreb 51,50 — 52,50, Budimpešta 34,12 — 35,12. Valute: marke 110,25, švic. franki 12,83 — 12,87, lire 359 — 360, franc. franki 573 — 575, funti 288 — 290, dolarji 71,75 — 72,75, dinarji 200,50 — 200,52, leji 119,37 — 120, avstrijske krone 11,87 — 12, poljske marke 8,37 — 9,37.

Berlin: Italija 320,75 — 321,35, London 263,20 — 263,80, Newyork 66,02 — 66,17, Pariz 528,45 — 524,55, Svica 1170,30 — 1172,50, Dunaj 17,85 — 17,89,5, Praga 91,20 — 91,35, Budimpešta 30,60 — 31,60.

Curih, devize: Berlin 8,60, Newyork 5,66, London 22,50, Pariz 44,85, Milan 27,65, Praga 7,80, Budimpešta 2,65, Zagreb 4,05, Bukarešta 9,25, Varšava 0,68, Dunaj 1,57,5.

Vremensko poročilo

Ljubljana 506 m nad morjem									
Dan	Čas opazovanja	ob	Širina barometra	Temperatura zraka na 0,5 m	Temperatura zraka na 2 m	Vetrarica	Nebo	Plovidba / m.m.	
4. maj	7. uri		785-8	8-9	sl. svzp.		oblačno		
	14. uri		785-3	15-0	sl. jsg		več. obl.		
	21. uri		727-7	10-8	"		pot. obl.		
Najnižja zračna temperatura 11,2, normalna 12-5 vremenska napoved: lažje sve. vreme Sonce vidna ob 4-39 zahajalo ob 19-16									

Cesarju kar je cesarjevega

To krilatice bereš lahko vsak dan nešteto v reakcionarnem časopisu »republike« Avstrije. Ponavljajo jo bivši Karlovi komorniki in ministri, grofi in baroni, a pred vsem generali. Kakšna je mentaliteta te vrste ljudi, naj dokažejo sledeče vrste iz dunajske »his in die Knochen« črnožolte »Staatswehr«:

»Pravega plebiscita za obliko države v Avstriji ni bilo nikoli. Potemtakem je Karl Habsburg še vedno legitimen monarh Avstrije, kateremu dolgujemo kristjani zvestobo.«

»Karlova manifest od 11. novembra 1918 ne vsebuje cesarjeve odpovedi prestolu. Mesto, iz katerega se to napadno sklepa, se glasi: »Nočem zoperstavljati svobodnemu razvoju mojih narodov svoje osebe«. Cesar se torej ne odpoveduje dednim pravicam svoje hiše; da, cesar odhaja v izgnanstvo zato, da ne bi mu bilo treba podpisati take izjave. Da je Karl še vedno avstrijski cesar, izpričuje tudi poročilo dunajske »Reichspost«, ki javlja, da se smatrajo nevtralni zastopniki inozemstva še vedno poverjene pri cesarju Karlu. Habsburško-lotarinška dinastija torej ni odstopila, temveč ima še vse pravice do prestola v Avstriji.«

»Ker se je Karlu zagotovilo, da bo o obliki Avstrije odločilo ljudsko glasovanje, kar se pozneje ni zgodilo, pa je o obliki države odločil parlament, je to dejanje avstrijske zbornice pravni zločin in pravni rop. Smešno je trditi, da more uradnike, častnike in vojaške odvezati prisega cesarju narodna skupščina, kot se je to zgodilo; prisega jih more odvezati samo cesar.«

»Ljudstvo avstrijsko se ni spontano in z lahkim srem ločilo od svojega cesarja, kajti Karl je bil dober mož in vladar. Avstrijska narodna skupščina je torej krščenško ljudstvo ogoljufala!«

»Največja nesramnost parlamenta pa je izgon cesarja iz države. To je največji zločin, ki je bil izvršen nad Kar-

lom. Pomislite: cesar in njegovi so morali ostaviti deželo, ne da bi smeli obiskati grobove njih prednikov. Ali ni to največja brezsrčnost?»

»Iz navedenih dejstev torej sledi: 1.) da je cesar Karl še danes zakoniti cesar Avstrije; 2.) da smo temu cesarju kristjani dolžni zvestobo v celem obsegu; 3.) da se mora ta krivica čim prej popraviti. Bog živi plemenitega cesarja Karla!«

Tako besediči nepodpisani general v »Staatswehr«. In Karl Habsburg v Švicah bere te neumnosti in si domišlja, da je še vedno avstrijski cesar...

Hugh Conway: 48

Iz teme v luč

Roman.

Ceneri se je nervozno oziral v mene. Ali je uganil, kaj sem ga moral vprašati? »Povejte mi«, sem rekel, »ime onega mladega človeka, ki ga je Macari umoril v Londonu v navzočnosti Pavline, in povejte mi tudi, zakaj ga je umoril.«

Prebledel je kakor zid. Skoraj bi se sesedel — zgrudil nazaj na stol brez moči, nezmožen govoriti, se gibati, nezmožen odmakniti svoj pogled od mojega obraza.

»Povejte mi«, sem ponovil — »Povejte mi, pokličem vam v spomin oni prizor, in spoznali boste, kako dobro vem vse. Tukaj je miza; tukaj je Macari, stoječ nad človekom, ki ga je zabodel; tukaj ste vi, in za vami nekdo drugi z brazgotino na licu. V odzadnji sobi, pri glasoviru, pa je Pavlina. Ona poje, a njeno petje utihne, ko se umorjeni mrtev zgrudi. Ali sem točno opisal ves prizor?»

Govoril sem razburjeno. Ceneri jeva ušesa so kar vsrkavale vsaki zlog, oči sledile vsaki moji gesti. Ko sem pokazal z roko na namišljeni kraj, kjer je stala Pavlina, se je iznenaden hitro ozrl tjaka. kakor da

bi pričakoval, da zdajci stopi v sobo. Ni poskusil oporekati točnosti mojega razkazovanja.

Cakal sem, da se zopet opomore. Bil je ves prepaden. Dihal je krčevito, sunkoma. Za hip sem se že bal, da mi tam na mestu umrje. Natočil sem kozarec vina; vzel ga je s tresočim roko ter ga pogoltal.

»Povejte mi njegovo ime«, sem ponavljal. »Povejte mi, kaj je imel opraviti s Pavlino.«

Tedaj je prišel zopet do glasu. »Kako to, da me pridete semkaj vpraševati? Saj bi vam Pavlina lahko povedala. Okrevati je že morala, sicer ne bi vedeli tega.«

»Nič mi ni povedala.«

»Motite se. Morala vam je povedati. Nikdo drugi ni bil priča zločina — umora, zakaj umor je bil.«

»Se nekdo drugi je bil navzoč razen onih, kar sem jih bil naštel.«

Ceneri se je zganil in strmel v mene.

»Resnica, še nekdo drugi je bil tam, a po naključju. Človek, ki je pač mogel slišati, a ne videti. Človek, ki sem govoril za njegovo življenje kakor za svoje.«

»Zahvaljujem vas, da ste mi ga rešili.«

»Vi se mi zahvaljujete? Kako to, da bi se vi mi zahvaljevali?»

»Če ste komu rešili življenje, ste ga meni. Jaz sem bil tisti človek!«

»Vi tisti človek!« Pogledal me je pozorneje. — »Resnica: zdaj se spominjam teh potez. Vedno sem se čudil, da se mi vaš obraz tako znan zdi. Res. Razumem vse — zdravnik sem — operirali so vas na očeh.«

»So — in z največjim uspehom.«

»Zdaj prav dobro vidite — ampak tedaj! Nisem se mogel motiti, slepi ste bili — nič niste videli.«

»Nič nisem videl, ampak slišal sem vse.«

»In zdaj vam je Pavlina povedala, kaj se je zgodilo?«

»Pavlina ni govorila.«

Ceneri je vstal, hodil silno ganjen po sobi gorindol, in verige so mu rožljale, ko se je premikal. »Saj sem vedel«, je mrmral v italijanskem jeziku, »saj sem vedel — takega zločina ni mogoče prikriti!«

Nato pa se je obrnil k meni. »Povejte mi, kje pa ste vse to izvedeli? Tereza bi rajši umrla, predno bi izdala. Petrov pa je mrtev — umrl je od blaznosti, kakor sem že omenil.«

Iz poslednjih njegovih besedi sem razbral, da je bil Petrov oni tretji človek, ki sem ga bil videl in tudi sojetnik, ki je obdolžil Macarija.

»Ali od Macarija — tega največjega izdajalca? Ne — saj je bil morilec on — tako priznanje bi mu prekrizalo vse načrte. Povejte vendar, kako veste vse to?»

»Povedal bi vam, a dejal bi, da mi ne bi hoteli verjeti.«

»Vam ne verjam!« je razvneto vzkliknil. Vse bi verjel, kar je v zvezi z ono nočjo — nikdar mi ni prišla iz spomina — gospod Vanghan, v mojem ujetništvu mi je bila razodeta resnica. Nisem obsojen na to življenje zaradi političnega zločina. Moja obsodba je posredno maščevanje božje za dejanje, ki ste ga bili priča.«

Jasno je bilo, da Ceneri ni bil tak zakrknjen lopov kakor Macari. Imel je vsaj nekaj vesti. In ker je bil videti še praznoveren, bi mi nemara verjel, če bi mu povedal, kako to, da tako dobro vse vem.

»Vse vam hočem povedati«, sem rekel, »samo ako mi zastavite svojo čast, da mi natanko opišete celo zgodbo tistega strahovitega zločina ter mi vestno in resnično odgovorite na moja vprašanja.«

Bricko se je nasmehnil. »Pozab-

ljate na moj položaj, gospod Vanghan, vam obljubim vse, kar želite.«

In tako sem mu kar najbolj na kratko in enostavno povedal vse, kaj se je bilo zgodilo, vse, kar sem bil videl. Stresel se je, ko sem iznova popisal grozno prikazen.

»Prizanašajte mi«, je rekel, »itak vse vem. Tisočkrat mi je bil pred očmi oni prizor ali se mi je sanjalo o njem — nikdar me ne bo zapustil. Pa čemu priti do mene? Pavlina, pravite, da okreva — ona bi vam vse povedala.«

»Nisem je hotel vprašati nobene stvari, dokler ne govorim z vami. Ona je okrevala, a jaz sem zanj tuje — in ako vaš odgovor ne bo tak, kakor se ga naadam, se ne bova nikoli več videla z njo.«

»Ako mi je mogoče kaj storiti, da popravim —« je prišel vneto.

»Vi lahko samo resnico govorite. Poslušajte. Obdolžil sem morilca, vašega tovariša, z zločinom. Kakor vi, ga tudi on ni mogel tajiti, a ga je opravičil.«

»Kako pa — povejte mi«, je sodel Ceneri.

Za trenutek sem počakal. Uprl sem vanj oči, da bi ujel vsako izpremembo na njegovem obrazu — da bi iz njih razbral resnico bolj kakor iz besedi.

»Zagotavljal mi je, da je bil tisti mladi človek umorjen po vašem navodilu — da je bil — moj Bog, kako mi je sploh mogoče to ponavljati! — Pavlinin ljubimec, ki se je branil popraviti svoj pregrešek, potem ko jo je onečastil. Resnico! Resnico mi povejte!«

(Dalje prihodnjič.)

VSÍ NA DELO, DA REŠIMO
BRATE!

Tovarniška zaloga papirja

Šolskih in pisarniških potrebščin.
Založništvo raznovrstnih razpisnic.
M. Tičar, Ljubljana

709 20-3

Več rabljenih dvokoles, šivalnih strojev in otroških vozičkov v dobrem stanju se ceno proda: Ljubljana, Karlova cesta 4. Ogleda se lahko vsak dan od 12.—2. pop. 773 10-1

Proda se sokolski krov za manjšo dobro ohranjen osebo, ter svetila leina obleka in nov jaket za večjo osebo po nizki ceni. Več P. Capuder, Vidovdanska cesta 2. 771 2-2

Kot poslovodja, skladiščnik ali pisarniška moč prosi službe stariši, po vojni uničeni trgovec z mešanim blagom, tudi železninar. Dobrotni podjetnik, ki bi ga sprejel tudi izven Ljubljane, naj se blagovoli pismeno javiti upravi »Jutra« pod »Nužna pomoč družini št. 759«. 759 3-3

Delovodja se sprejme za novo podjetje za izdelovanje dvokoles in otroških vozičkov pri tvrdki F. Batfel, Ljubljana, Stari trg 28. 772 2-1

Svinjsko maslo, čisto, doma topljeno, sprejema od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni tvrdka Janko Popovič, Ljubljana. 330 30-30

Lokal

pripraven za vsako trgovino, z elektr. razsvetljavo, skladiščem in inventarjem, na prometni ulici blizu glavnega trga v Mariboru se takoj ugodno proda. Odstopi se tudi stanovanje. Ponudbe na Anončni in informacijski zavod »Večez«, Slovenska ulica 6. 761 2-2

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska c. 10.
Telefon interurb. št. 103. Ustanovljeno l. 1850. se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune. 710 12-3

Amerikansko strojno

olje

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje, izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-74

Glavna zaloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.
prej A. Zankl novi sinovi.

Preoblikovalnica moških in ženskih klobukov

po najnovejši spomladanski modi; prodaja novih, kličanje in popravljanje svihastih klobukov za dame; lepa zaloga pajčolanov za neveste itd. v salonu
M. Jeglič, Ljubljana, Slomškova ulica št. 27.

Pisalni stroj Underwood

se proda iz druge roke.

Stroj je nov, model 5, s slovenskimi črkami, zelo malo rabljen, v prvovrstnem stanju. Samo resna vprašanja na upravo »Jutra«.

Ruska mehanična delavnica

in ključavničarstvo

„JAKORJ“

Montaža raznih strojev, remontaža avtomobilov, motociklov in koles (biciklov), poljedelskih strojev in ključavničarska dela.

Naročila se sprejemajo.

Odgovorna dela pod nadzorstvom ruskega inženirja. 5-4
Ljubljana, Karel Kotnikova ul., Ledina.

562 26-10

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburgova u. 4

PODRUZNICE: MARIBOR NOVO MESTO KOČEVJE

Gospiska ul. 38. Glavni trg. šte. 39.

Zastopnike

v vseh večjih mestih Jugoslavije išče tvornica kravat.

Ponudbe pod »Krvato« na Anon. ekspedicijsko Al. Matelič, Ljubljana.

NOVO! Albin Ogris NOVO!

Borba za jugoslovansko državo.

Cena 32 K, po pošti K 1.80 več.

Kdor se hoče poučiti, kako so agitirali naši izseljenci med svetovno vojno v Parizu, Londonu, Rimu, Washingtonu in dr. za Jugoslavijo in kakšno težkočo so morali premagati, naj čita Ogrisovo knjigo. Spis nudi popolnoma nova, dosedaj pri nas nezmana dejstva.

Knjigo naročite pri 207 10

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika

in vsako vrsto deli F. Batfel, Ljubljana, Stari trg 28. Sprejemajo se dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji v popravilo. Mehanična delavnica, Karlova cesta 4. 774 10-1

Prvovrstna ES-KA

754 6-3

kolesa

najfinije predvojno kvaliteto blago.

J. GOREC

LJUBLJANA

Gospodsvetska cesta 14.

Barva vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetločrna ovratnike, za pestnice in srajce.

Priporočamo domače tvrdke: Mali trgovski in obrtni oglašnik.

Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Puškarji: Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.

Skladišča: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]

Spedičija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]

Trgovine: Derenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonška cesta 8.

L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.

Prostovoljna javna dražba 7 barelov sikativa

se vrši v sredo, dne 11. maja 1921 ob 9. uri zjutraj v skladišču tvrdke »Promet« v Ljubljani, Rimska cesta 24.

Dražbeni pogoji so na vpogled do navedenega dne ob običajnih uradnih urah v mestnem ekspeditu, Mestni trg 27/III.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 2. maja 1921.

Županov namestnik: Dr. Zarnik.

775

Damski koncert v kavarni LEON

vsak dan ob 9. uri zvečer v kavarni LEON

Ljubljana, Stari trg št. 30.

F. BRUMAT Ljubljana 426 52-51

Manufaktura in tkanine

Mestni trg 25/I.

Konkurenčne cene!

MANUFAKTURNA TRGOVINA

M. HRIBERNIK, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 26

prodaja vse vrste manufakture po konkurenčnih cenah. V zalogi imam tudi sukanec po K 110.— 769 2-1

„JADRAN“

d. z o. z. 21 104-76

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko prvovrstno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kavo, olje najfinije namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske, zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škatlicah vseh velikosti, mlo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje moške, deške in ženske, trpežno ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna pošta.